Perustuslakivaliokunta

Torstai 9.11.2023 klo 8.00—10.19

Läsnä
puheenjohtaja Heikki Vestman kok
varapuheenjohtaja Vilhelm Junnila ps (4, 5, 6, 7, 8, 9) (3 osittain)
jäsen Fatim Diarra vihr (4, 5, 6, 7, 8, 9) (3 osittain)
jäsen Petri Honkonen kesk (4, 5, 6, 7, 8, 9) (3 osittain)
jäsen Hannu Hoskonen kesk (1, 2, 4) (3, 5 osittain)
jäsen Teemu Keskisarja ps
jäsen Pihla Keto-Huovinen kok (4, 5, 6, 7, 8, 9) (3 osittain)
jäsen Anna Kontula vas (4, 5, 6, 7, 8, 9) (3 osittain)
jäsen Johannes Koskinen sd (1, 2) (3 osittain)
jäsen Mats Löfström r (1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9) (3 osittain)
jäsen Karoliina Partanen kok (1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9) (3 osittain)
jäsen Onni Rostila ps (4, 5, 6, 7, 8, 9) (3 osittain)
jäsen Ville Skinnari sd (4, 5, 6, 7, 8, 9) (3 osittain)
varajäsen Markku Eestilä kok (3 osittain)
varajäsen Jani Mäkelä ps (4, 5, 6, 7, 8, 9) (3 osittain)
varajäsen Joona Räsänen sd (3, 4 osittain)
varajäsen Ville Valkonen kok (1, 2) (3, 4 osittain)

Sihteerit
valiokuntaneuvos Johannes Heikkonen
valiokuntaneuvos Liisa Vanhala

1. Nimenhuuto

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 7 jäsentä.

2. Päätösvaltaisuus

Todettiin, että kokous ei ollut päätösvaltainen.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi lastensuojelulain sekä varhaiskasvatuslain 6 ja 60 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 56/2023 vp

Lisäselvitys HE 56/2023 vp PeV 09.11.2023 professori Olli Mäenpää Asiantuntijalausunto A 3
Asiantuntijalausunto HE 56/2023 vp PeV 09.11.2023 professori Janne Salminen Asiantuntijalausunto B 3
Asiantuntijalausunto HE 56/2023 vp PeV 09.11.2023 professori Veli-Pekka Viljanen Asiantuntijalausunto C 3

Valmis
5.0

Merkittiin, että kokous tuli päätösvaltaiseksi.

Valiokunnassa olivat kuultavina:
- neuvotteleva virkamies Tiina Muinonen, sosiaali- ja terveysministeriö
- neuvotteleva virkamies Susanna Hoikkala, sosiaali- ja terveysministeriö
- professori Toomas Kotkas
- professori Olli Mäenpää, liite
- professori Janne Salminen, liite
- professori Veli-Pekka Viljanen, liite

Valiokunta lopetti asiantuntijakuulemisen.

Valiokunta kävi valmistavan keskustelun.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi toimeentulotuesta annetun lain 7 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 58/2023 vp

Valiokunta kävi yleiskeskustelun loppuun.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi lausuntoluonnoksen muutettuna.

Päätettiin muuttaa kappaleen 3 ensimmäinen virke kuulumaan seuraavasti: "Perustuslain 19 §:n 1 momentin mukaisessa oikeudessa on jo säännöksen sanamuodon mukaan kyse jokaiselle kuuluvasta subjektiivisesta oikeudesta."

Päätettiin yhdistää kappaleet 4 ja 5.

Päätettiin poistaa kappale 6.

Päätettiin muuttaa kappale 9, josta oli tullut kappale 7, kuulumaan seuraavasti: "Toimeentulotukilain 7 a §:n 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi tilanteista, joissa asumismenot voidaan ottaa huomioon täysimääräisesti momentissa tarkemmin määritellyn erityisen perusteen voimassaolon ajan. Tällaiset erityiset perusteet kytkeytyvät säännöksessä esimerkiksi lapsen etuun, hakijan tai hänen perheenjäsenensä heikkoon terveydentilaan, vammaisuuteen tai ikään. Perustuslakivaliokunta pitää säännöksessä mainittujen perusteiden huomioon ottamista merkityksellisenä sääntelyn oikeasuhtaisuuden kannalta. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että 3 momentin säännös on kirjoitettu tarkoituksenmukaisuusharkintaan viittaavalla tavalla ("voidaan ottaa huomioon"). Ottaen huomioon toimeentulotukilainsäädännön liittymät perustuslain 19 §:n 1 momenttiin ja ehdotetun 3 momentin poikkeussäännöksen merkityksen tuensaajille viranomaisen harkinnan 3 momentin 1—6 kohdan mukaisten perusteiden huomioon ottamisesta tulee kuitenkin olla oikeudellisesti sidottua. Tällainen muutos on edellytyksenä lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisjärjestyksessä."

Päätettiin muuttaa kappale 10, josta oli tullut kappale 8, kuulumaan seuraavasti: "Perustuslakivaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että 7 a §:n 3 momentin sanamuodon valossa säännöksen voi tulkita tarkoittavan, että 3 momentissa tarkoitetun erityisen perusteen ollessa kyseessä asumismenot otetaan huomioon täysimääräisesti asumismenojen suuruudesta riippumatta ja myös tilanteessa, jossa erityisen perusteen huomioon ottamisen mahdollistavia asuntoja on tarjolla edullisemmin. Kuitenkin säännöksen perustelujen (s. 21) mukaan sellaisia asumismenoja ei olisi tarpeen hyväksyä, jotka ovat erityiseen perusteeseen liittymättömiä. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan tulisi selkeyttää sääntelyä. Perustuslakivaliokunta kiinnittää huomiota siihen, ettei perustuslain 19 §:n 1 momentista seuraa velvoitetta ottaa huomioon minkä tahansa hintaisia asumismenoja."

Päätettiin muuttaa kappale 14. josta oli tullut kappale 12, kuulumaan seuraavasti: "Toimeentulotuen saajille on perustuslakivaliokunnan mukaan mahdollista asettaa perustuslain 19 §:n 1 momentin estämättä myös velvoitteita (PeVL 31/1997 vp, s. 4, PeVL 34/2010 vp, s. 2), eikä asumiskustannusten kohtuullistamista koskeva velvoite sinänsä ole ongelmallinen. Merkityksellistä kuitenkin on, että toimeentulotuen hakijalla on todellinen mahdollisuus hankkia itselleen asunto, jonka asumiskustannukset vastaavat säädettävää tarpeellisen suuruisten asumismenojen enimmäismäärää. Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan nyt ehdotettava sääntely voi ainakin yksittäistapauksellisesti johtaa tuenhakijan kannalta kohtuuttomiin tilanteisiin. Myös ehdotetun 7 a §:n 3 momentin poikkeusperusteiden ulkopuolelle voi jäädä esimerkiksi työssäkäyntiin tai erityiseen elämäntilanteeseen liittyviä seikkoja, joiden perusteella muutto paikkakunnalta olisi kohtuutonta. Valiokunta kiinnittää lisäksi huomiota siihen, ettei ehdotukseen sisälly perustuslain 9 §:n mukaisen vapauden valita asuinpaikkansa turvaamista koskevaa, esimerkiksi työssäkäyntialuetta koskevan kaltaista kohtuullisuutta alueellisesti rajaavaa sääntelyä (ks. esim. PeVL 11/2010 vp, s. 3)."

Päätettiin poistaa kappaleen 16, josta oli tullut kappale 14, viimeinen virke.

Päätettiin muuttaa kappaleen 20, josta oli tullut kappale 18, ensimmäinen virke kuulumaan seuraavasti: "Perustuslakivaliokunnan mukaan perusoikeuksien tasoon liittyvien ehdotettujen muutosten ja tulevien muiden uudistusten yhteisvaikutus ei saa muodostua kohtuuttomaksi (ks. esim. PeVL 30/2020 vp, s. 10, PeVL 40/2018 vp, s. 3, PeVL 19/2016 vp, s. 3, PeVL 12/2015, s. 5, PeVL 11/2015 vp, s. 4)."

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

5. Hallituksen kirjelmä Eduskunnalle Ahvenanmaan maakuntapäivien aloitteesta, joka sisältää ehdotuksen laiksi vaalilain muuttamisesta

Muu asia M 3/2023 vp

Asia on saapunut valiokuntaan.

Valiokunta hyväksyi asiantuntijasuunnitelman. Kutsutaan kuultaviksi: Ahvenanmaan maakuntapäivien edustaja, Ahvenanmaan maakunnan hallituksen edustaja, valtioneuvoston kanslian edustaja, oikeusministeriön edustaja, professori Päivi Leino-Sandberg, professori Olli Mäenpää ja professori Janne Salminen.

6. Kutsu: Participation of persons with disabilities in the electoral process, Bryssel 4.12.2023

Esityslistan liite Draft_Invitation letter_EMPL ICM PwD.pdf
Esityslistan liite Draft_programme_EMPL_ICM_elections_pwd_4_dec_v01.pdf

Keskusteltiin asiasta.

7. Viikkosuunnitelma

Ilmoitettiin viikkosuunnitelma.

8. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

9. Seuraava kokous

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on perjantaina 10.11.2023 klo 9.00.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Valiokuntaneuvos Liisa Vanhala